

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פורים, ה'תשל"ג

חלק א – יוצא-לאור לשי"פ משפטים, מבה"ח אדר, היתשי"פ

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרב יקותיאל בן לאה רחל

דוד בן רחל

בקשר עם יום הולדת שלהם

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ולשנת הצלחה מופלגה בכל אשר יפנו

ויצליחו באופן דלמעלה מדרך הטבע

וכך מעמידים בנים ובני בנים, חיילים וצבאות להקב"ה, שבקרוב יצאו מהגלות, ובזכותם יצאו גם המחנכים, ההורים והזקנים, וכולם יחד ילכו לקבל פני משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

* * *

הוספה

ב"ה. ט' אלול תשי"ד

ברוקלין

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו בו כותב אודות מצב בריאותו בתו... תחיי שיש רופאים אומרים כי אולי יהי צורך לעשות נתוח ויש לחשש כי הנתוח יגרום כו'.

הנה כבר ידוע פה במקרים כמו אלו אשר עוזרים להמצב ע"י זריקות כדורים וכו', ואף שאין מדמין בכגון דא מקרה אחד לחבירו מובטחני שבחיפוש המתאים בודאי ימצאו גם באה"ק ת"ו רופא מומחה אשר ירפא את בתם תחיי באופן הני"ל, כל זה הוא ע"פ ציווי התורה שאומרת ורפא ירפא שנתן השי"ת רשות לרופא לרפאות, אבל מובן מעצמו שלכל לראש צריכים לפנות לאלקי ישראל הרופא כל בשר ומפליא לעשות בבקשת רפואה קרובה ורפואה שלימה לבתם תחיי, ואין לך יפה מתפלת הנצרך לאותו דבר בעצמו, ותפלה בזה אין הכוונה לפשוטו לבד אלא להנהיג סדר חיים בחיי היום יומי מתאים ומדוייק ע"פ ציווי תורתנו הק' תורת חיים ותורת עולם, והשי"ת יצליחם לבשר טוב בכל הני"ל בחלק הרוחני ובדרך ממילא גם בחלק הגשמי.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

בשם כ"ק אדמו"ר שליטי"א

❁ ❁ ❁

ציווי התורה.. ורפא ירפא שנתן.. רשות לרופא לרפאות: משפטים כא, יט. ברכות ס, סע"א. וש"נ.

ואין לך יפה מתפלת הנצרך כו': ראה ב"ר פנ"ג, יד. הובא בפרש"י וירא כא, יז. תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום). ותורת עולם: ראה רמב"ם ה' יסוה"ת רפ"ט.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ משפטים, מבה"ח אדר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות פורים, ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה (המשך ההתוועדות י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכנינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום ההילולא כ"ב שבט, ה'תש"פ,
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

לאחרי שאספו נגדו את כל החומר) — עאכו"כ אצלנו, שהקב"ה זיכה והצליח אותנו להמצא במעמד ומצב שיכולים לפעול בכיוון זה מתוך שמחה וחפשיות, ולא זו בלבד שאין רדיפות בגלל זה, אלא אדרבה: סוכ"ס יקבלו עוד סיוע מכו"כ שלעת-עתה אינם מבינים את החשיבות שבדבר. ובאותיות פשוטות (כאמור לעיל, שלא יהי' צורך בפירושים, ולא יוכלו לפרש באופנים שונים) — שכל אחד ואחת צריך להשתדל בנוגע לחינוך ילדיו ונכדיו (וגם בנוגע לעצמו — אם הוא עדיין "ילד", "עולל ויונק", בכל הקשור לידעה מהי יהדות אמיתית), באופן של התעסקות יום-יומית בכיוון זה, ולא להתיירא מפני קשיים.

ואלו שיש להם השפעה על (או שהם בעצמם) עסקנים ציבוריים, ועאכו"כ אם יש להם דעה מה לעשות עם כספים שאפשר להשתמש בהם למטרות שונות — יחליטו ויעשו כל התלוי בהם להבטיח שתהי' קדימה (בלשון המדינה: "פרייגרייטי") לנצלם עבור חינוך (כפי שנקרא כאן: "עדיוקיישאָן"), לחנך יהודים ביהדות אמיתית שנמשכת ממעמד הר סיני באופן ש"התורה זו לא תהי' מוחלפת"⁵¹ ("זי קען זיך ניט בייטן און וועט זיך ניט בייטן"), כשם שעם ישראל לא יתחלף, מבלי להתחשב לא בהמן ולא באחשוורוש ולא ביורשיהם.

וכאמור ריבוי פעמים: כסף — אם אין היום, יכולים ללוות, ולהחזיר מחר או מחרתיים; אבל ילד שצריכים לחנכו — אי אפשר לדחות זאת למחר או מחרתיים, כיון שבינתיים הילד הולך וגדל, וחי במדינה שיש בה השפעות שאינן רצויות עבורו, ואם לא יכניסו אותו לחינוך יהודי אמיתי היום, לא יודעים מה יכול לקרות אתו רח"ל מחר! ולכן: אם אין כסף במזומן — מצוה וחובה, ויתירה מזה: זכות קדוש, לכל אחד שיכול לעשות משהו בזה — ללוות כסף היכן שרק ניתן, ובלבד להגדיל את האפשרויות של כל אלו שמתעסקים בחינוך הכשר, חינוך ילדי ישראל באופן יהודי כשר, שיוכלו להכניס מספר היותר גדול יותר של ילדים, ועד (ע"ד שנאמר בנוגע ליצי"מ⁵²) שאפילו ילד אחד לא ישאר מחוץ לחינוך הכשר.

וכאשר כולם יחד יעבדו בכיוון זה, אזי תקויים ההבטחה "יגעת ומצאת"⁵³ — שאם רק תהי' יגיעה אמיתית, הנה לא זו בלבד שהדבר יצליח, אלא יהי' גם ענין של "מציאה", יותר מאשר לפי ערך היגיעה.

(51) עיקר הט' מי"ג העיקרים. וראה סה"ג. פיה"מ סנהדרין פ' חלק יסוד התשיעי. רמב"ם הל' יסודות רפ"ט. הל' מלכים פ"א (52) ראה גם תו"מ ח"ס ריש ע' 118. וש"נ.

בס"ד. שיחת חג הפורים, ה'תשל"ג.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ בארוכה בנוגע לכל המצוות שנאמר עליהם שהם "זכר" לענין שאירע אצל בני' בזמן שלפנ"ז, שבתור זכר לזה צריך לעשות מצוה (או כמה מצוות) — שאין הכוונה רק להזכר שלפני משך זמן אירע ענין מסויים, וזכרון זה מזכיר את השמחה שהיתה אז, ובגלל זה צריך לשמוח מעט גם עכשיו, אלא הכוונה היא — שהזכרון יהי' באופן שחזור "לחיות" ("איבערלעבן") את כל המאורע כדבר שאירע אצלו, בשנה זו ביום זה.

וע"ד שאומרים בהגדה בנוגע לגאולת פסח — הקשורה עם גאולת פורים, שלכן הם בסמיכות זל"ז, כלשון חז"ל²: "מיסמך גאולה לגאולה" — שהסיבה לכך שחוגגים את גאולת פסח ("מיטן גאַנצן שטורעם") היא בגלל ש"אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים (לפני אלפי שנים) הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים"³ (בפסח זה), ולכן צריך לחזור ו"לחיות" את הענין של יצי"מ באופן שבפסח זה הוא יוצא מענין העבדות לפרעה במצרים.

וכיון שענין זה נדרש מיהודי ע"י תורת אמת — תורה שהיא בעצמה אמת, ותובעת מיהודי דברים אלו שביכלתו לפעול בעצמו שסוכ"ס יהיו גם אצלו באמת — הרי מובן, שבשעה שיהודי מתבונן ומתעמק בזה, הרי הוא "חי" את יצי"מ בליל הפסח, בחמשה עשר בניסן, באותו אופן כפי שהי' בפעם הראשונה.

ועד"ז גם בשאר ענינים ומצוות הקשורים עם זכרון של ענין שאירע בשנים שלפנ"ז — שהזכרון הוא כדי שע"י ההתבוננות בזה יבואו לחזור "לחיות" ענין זה באמיתיות, ולהיות באותו מעמד ומצב שהי' כשאירע הדבר בפעם הראשונה.

ב. וכן הוא בנוגע לימי הפורים:

ידוע פירוש האריז"ל⁴ על מ"ש במגילת אסתר⁵ "והימים האלה נזכרים ונעשים", שכאשר "הימים האלה" — ימי הפורים — "נזכרים",

(1) ראה גם תו"מ חס"ז ע' 265. וש"נ. (2) מגילה ו, סע"ב. (3) נוסח הגש"פ. (4) ראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט. (5) ט, כח.

שנזכרים אודותם כפי שהתורה נותנת כח ודורשת מבניי להזכר אודותם, אזי "נעשים", שחוזרים ונעשים כל הענינים כפי שאירעו בפעם הראשונה. ולכן, כשם ש"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" בפורים הראשון — "כן תהי' לנו"⁷, שכך יכול להיות בכל פורים, כשבניי מתאספים יחד, "משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר"⁸, ו"נזכרים" אודות המאורע דפורים ע"י קריאת המגילה מתוך התבוננות הראוי, באופן שחוזרים "ונעשים" כל הענינים שאירעו בימים האלה בפעם הראשונה.

ג. וזהו גם תוכן פירוש הבעש"ט⁹ על מאמר המשנה¹⁰ "הקורא את המגילה למפרע לא יצא":

הפירוש הפשוט ד"הקורא את המגילה למפרע" הוא — שקרא תחילה מה שכתוב בסוף¹¹ (בסדר הפוך). אבל הלשון ל"למפרע" יש בו משמעות נוספת — דבר שאירע בעבר.

וכיון שהמשנה בחרה כאן ביטוי שיש בו שתי משמעויות — מבאר הבעש"ט, שבזה נכלל גם מי שלכאורה קורא את המגילה בכל הפרטים כדבעי, אלא שעושה זאת באופן ד"למפרע", שחושב שזהו ענין שאירע בעבר, ועכשיו הרי זה רק זכרון על מאורע ישן.

ובאופן כזה "לא יצא" — שאינו יוצא י"ח הענין שהתורה דורשת ממנו בנוגע לפעולת קריאת המגילה.

ד. ובמיוחד יש צורך באזהרה שלא יהי' הענין ד"למפרע" — בנוגע לקריאת המגילה דוקא:

קריאת המגילה מתחילה בנוסח שיכול להביא לידי מחשבה שזהו ענין שהי' פעם ("למפרע") — שהרי התחלת המגילה היא: "ויהי בימי אחשורוש", והיינו, שעומדים לספר אודות מאורע שאירע בימי אחשורוש.

ולכן יש צורך להבהיר מיד, שאכן בפעם הראשונה אירע הדבר "בימי אחשורוש", "הוא אחשורוש המולך וגו'", ככל הפרטים שנאמרו בהמשך המגילה; אבל, בכל פעם שיהודי קורא את המגילה כפי רצון התורה, הרי הוא חוזר ו"חיי" עוד הפעם את כל המאורע.

ובפרט כשמתבוננים ורואים שגם עכשיו נמצאים באותו מעמד ומצב כפי שהי' אז — "עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים גו' ודתיים שונות

195). וש"נ.

6) שם ח, טז.

9) מגילה רפ"ב.

7) נוסח הבדלה.

10) תפא"י שם.

8) ראה כש"ט בהוספות ס"ק. וש"נ. וראה

גם שיחת פורים תשכ"ז סיי"ט (תו"מ חמ"ט ע')

תורת חסידות — פירש ואמר במילים ברורות (שלא יוכלו לפרשן בכ' אופנים, ולא יצטרכו למישהו אחר שיפרש את הדברים), שאין להתחשב בשום דבר, אלא צריך להבטיח שמפיהם של ילדים קטנים, "עוללים ויונקים", יאמרו ענינים ותיבות של תורה, ובודאי שעי"ז ישביתו ויבטלו "אויב ומתנקם".

מובן מאליו, שאמירת המאמר פעלה התעוררות חזקה (יותר מכמו שהי' עד אז), לעשות כל מה שיכולים — וגם מה שלא יכולים... — שכל ילד יהודי שיכולים להגיע אליו יקבל חינוך של תורה ויהדות, החל מילדים קטנים ביותר, עד ל"עוללים ויונקים", כולל גם אלו שהם כבר מבוגרים בשנים, אבל הם עדיין ילדים קטנים ביהדות, ולעסוק בזה מבלי להתחשב בקשיים וגזירות, באנשים או ענינים שיכולים ח"ו להפריע לכך.

טז. ענין זה מזכירים עתה בקשר ובהמשך להאמור לעיל, שכל יהודי, בכל דור ובכל מקום, הוא חלק מעם ישראל הנצחי שנמשך ממעמד הר סיני עד סוף כל הדורות, ולכן מוכרחת הנהגתו להיות באופן ש"דתיים שונות מכל עם", שעי"ז יהי' ניכר עליו בכל מקום שנמצא במאה ועשרים ושבע מדינות שהוא שייך ל"עם אחד" ש"לבדד ישכון"⁴⁸, עם שבכל זמן ובכל מקום יש לו אורח-חיים משלו — שבאופן כזה צריך להתחיל לחנך את הילדים מקטנותם, בהיותם "עוללים ויונקים" שנמצאים עדיין בעריסה! ואז בודאי שהקב"ה מקיים הבטחתו שענין זה מבטל "אויב ומתנקם" — כל אלו שאינם מרוצים ושונאים יהדות, ובמילא אינם מרוצים ושונאים יהודים, כיון שיהודים ויהדות הם דבר אחד.

והרי אין הכוונה ל"יהדות" שהיא רק במשך כמה ימים בשנה, אלא בכל ימות השנה: כשם שאדם חי לא רק כמה ימים בשנה, אלא בכל ימות השנה רוצה להיות אדם חי — כך אצל יהודים, יהדות, תורה ומצוות, "הם חיינו ואורך ימינו"⁴⁹, ועד שבכל יום ישנו הענין ד"אורך ימינו" — יום ארוך⁵⁰, מלא בתוכן טוב.

וכדי להבטיח זאת, הנה לכל לראש צריך לעשות כל מה שאפשר, ויותר מזה, שבאופן כזה יהי' חינוך ודיבור הילדים — "מפי עוללים ויונקים", וזוהי ההבטחה על הקיום והעלי' והשגשוג בחוזק וחיות של כל עם ישראל.

יז. ואם דברים אלו נאמרו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר במעמד ומצב של סכנת נפשות בפועל ממש (כפי שהתפתחו הדברים אח"כ בנוגע אליו בעצמו,

הכתוב ס"פ נצבים.

48) בלק כג, ט.

49) נוסח תפלת ערבית — ע"פ לשון (50) ראה תו"א תולדות יח, סע"ד.

[ניגנו הניגון "אי וואַדיע מיא כו", וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד מאד את הנגינה. ואח"כ אמר: כיון שנמצאים כאן יהודים מרוסיה — אולי יערכו "קונצרט" רוסי (החזן גרישא (הירשל) צאָצקעס ניגן הניגון "עך טי זימליאַק" ("אחד מי יודע" ברוסית), ובסיום הניגון עודד כ"ק אדמו"ר שליט"א את הנגינה)].

* * *

טו. כעת מותר כבר לספר אודות מאורע שאירע בשנת תרפ"ז, לפני פורים⁴⁵, כיון שכבר עברו ריבוי שנים, והעיקר, כיון שרבינו נשיאנו בעצמו פירסם והדפיס זאת ברבים. ועתה חוזרים זאת, בגלל שזה נוגע ובא בהמשך להמדובר לפני"ז:

כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו נסע אז למוסקבא, שהיתה אז (ועדיין גם כיום) המקום החזק ביותר בנוגע לממשלה שבמדינה ההיא, ולכן גם המקום החזק והתקיף ביותר בנוגע להתנגדות ליהדות, ובפרט בשייכות לילדים.

וכאשר נודע שהוא עומד להגיע למוסקבא, ויהי' שם בפורים קטן, ויאמר מאמר חסידות בבית-הכנסת (ביהכנ"ס היחידי שנשאר כיום במוסקבא) — הנה מיד נתפרסם הדבר בין בני"י, ומובן שנודע הדבר גם ב"חלונות הגבוהים".

ואז הגיע מיד שליח מה"חלונות הגבוהים" — מאחינו בני"י, שהי' גם ידיד טוב — ואמר לו, שידע — אף שמבין זאת מעצמו — שיש ידיעה ברורה שבשעה שיאמר המאמר חסידות יהיו נוכחים מרגלים ("שפיאַנען") שמיד ימסרו (לאן שצריך...) אודות תוכן המאמר, ובמילא, עליו להתחשב בכך, ולידע מה הם התוצאות שיכולים להיות מתוכן דבריו — אם ידבר באופן מבורך או לא.

כשרבינו נשיאנו הגיע בפורים קטן לביהכנ"ס — שהי' מלא עד אפס מקום ("א געפאַקטע שול") — אמר מאמר חסידות שהי' מיוסד על הפסוק⁴⁶ "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז .. להשבית אויב ומתנקם", שתוכנו, שהתורה ("עוז", "אין עוז אלא תורה"⁴⁷) של ילדי ישראל תבטל את המציאות של "אויב ומתנקם" — כל מי שרוצה להתנקם להיותו אויב ושונא ליהדות, ובמילא גם לבני"י.

ועל יסוד פסוק זה — לאחרי שביאר בו כמה ענינים בהשכלה של

(45) ראה גם שיחת פורים תשכ"ז (46) תהלים ת, ג. בתחלתה (תוי"מ חמ"ט ע' 175). וש"נ. (47) מדרש תהלים עה"פ. ועוד.

מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים"¹¹, ככל פרטי הענינים שנאמרו במגילה; ויודעים ש"בכל דור ודור" ישנם כאלו שלא אוהבים יהודים ולא מרוצים מהם כו', אלא ש"הקב"ה מצילנו מידם"; והחילוק הוא רק — שאז ראו את הנס גם בעיני בשר, ואילו עכשיו יש צורך להזכיר ולבאר שזהו באופן ש"אפילו בעל הנס אינו מכיר בניסו"¹², כיון שלא רואים זאת בעיני בשר, אבל ישנו הנס ש"הקב"ה מצילנו מידם" בכל יום.

ולכן הרי זה יום מיוחד לעבודה זו — לחזור ולחיות את העובדה שהקב"ה שומר את בני"י בהיותם במעמד ומצב ד"מפוזר ומפורד בין העמים" ומתנהגים באופן ש"דתיים שונות מכל עם", ובשום אופן אינם מתערבים ב"עם" אחר,

— לא רק "עם" שמתייחס אליהם באופן בלתי רצוי, אלא אפילו "עם" שמתייחס אליהם באופן רצוי ונותן להם כל מה שהם צריכים, אין זה מאפשר להסיר ולבטל את המחיצה שבין ישראל לעמים — אלא מתנהגים בחיי היום-יום בדרך היהדות, כפי שמלך מלכי המלכים הקב"ה הורה לבני"י כיצד להתנהג בחיי היום-יום.

ה. ועי"ז פועלים ש"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" — לא רק "היתה", בעבר, אלא גם באופן ש"כך תהי' לנו", בהוה, בימי הפורים. ומימי הפורים לוקחים זאת על כל השנה כולה — שתהי' שנה של אורה ושמחה וששון ויקר, הן כפשוטם, והן כפירוש חז"ל¹³ "אורה זו תורה כו' שמחה זה יו"ט כו' ששון זו מילה כו' ויקר אלו תפילין", והיינו, שבחיי היום-יום יהי' אצל בני"י לימוד התורה וקיום המצוות (שנכללים בתפילין, ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין"¹⁴), ועי"ז תתחזק יותר המשכת ברכתו של הקב"ה, כולל גם שתהי' לבני"י מנוחה מכל אויביהם מסביב — "בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך מסביב"¹⁵, ואדרבה: "ונהפוך הוא"¹⁶, שכל האומות יתנו להם מלוא הכבוד והתהלה — "יקר".

וכך מתכוננים כולם יחד — כל יהודי בכל מקום שנמצא, "משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר" — לענין ד"מיסמך גאולה לגאולה", לילך בקרוב ממש לגאולה ד"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹⁷, ע"י משיח צדקנו, ובעגלא דידן.

* * *

(15) ס"פ תצא.

(16) אסתר ט, א.

(17) מיכה ז, טו.

(11) שם ג, ח.

(12) נדה לא, א.

(13) מגילה טז, ב.

(14) קידושין לה, א. וש"נ.

ו. האמור לעיל אודות הצורך "לחיות" את ימי הפורים, והמוסר-השכל שיש ליקח מהם, לידע שיש לבני את הקב"ה ששומר עליהם בכל מקום שבו נמצאים, כיון שגם בהיותם במעמד ומצב ד"מפוזר ומפורד בין העמים" הרי הם "עם אחד" שמובדל לעצמו באופן ש"דתיים שונות מכל עם" — הרי זה ענין שנוגע ושייך לכל בני, אנשים ונשים וטף, ובלשון המגילה¹⁸ (שאומרים גם בנוסח "ועל הנסים" בתפלה וברכת המזון): "מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד".

ז. וענין זה שולל את דברי האומרים שענינים אלו שייכים רק לאלו שמתעסקים עם חקירה, פילוסופיה ובניית השקפת עולם — להם צריך לספר מה שקורה בעולם עתה, ואפילו מה שאירע פעם בדורות שלפנ"ז, כיון שזוהי אומנותם, והם מבוגרים דיים להבין זאת;

אבל לספר לאשה, שלפני אלפי שנים היתה גזירה על כלל ישראל כו', ולכן צריך להתנהג באופן ש"דתיים שונות מכל עם" — אין זה דבר שנוגע לה לדעת, כיון שהיא עסוקה יותר בהנהגת הבית כו'.

ועאכו"כ שאין לבלבל בכך את מוחם ושכלם של ילדים; מוטב שיהיו להם חיים רגועים, מבלי להרגיש את עצמם שונים מכל עם. ועכ"פ לאחרי שהילד יגדל ויעמוד על עמדו, אזי יספרו לו, שביכלתו לבחור בדרך זו או בדרך אחרת, ואם הוא רוצה — יכול לקרוא גם את המגילה...

אך על זה אומרים, שצריך לספר ולבאר אודות ימי הפורים הן לאנשים והן לנשים והן לטף, ו"ביום אחד": אי אפשר להמתין עד שהילד יגדל, שהרי בינתיים הולך ומתעצב ונקבע טבעו ואופן הנהגתו כו'.

הן אמת שצריך לספר זאת לכל אחד כלשונו ("עם ועם כלשונו"¹⁹), — מי שיודע לשון הקודש, מספרים לו את סיפור המגילה בלשון הקודש (בתוספת ביאור מפירוש רש"י — ל"טף", או מדברי המדרשים — למי שגדול יותר), ומי שלעת-עתה אינו יודע לשון הקודש, צריך לספר לו כלשונו: באנגלית, ברוסית, באיזו שפה שתהי' —

אבל צריך לספר לו את כל סיפור המגילה מתחילתה ועד סופה, כהדין בשו"ע²⁰ שצריך לשמוע את המגילה כולה, מהתיבות הראשונות: "ויהי בימי אחשוורוש", עד לסופה: "ודובר שלום לכל זרעו".

ח. ואלו שחושבים מה נוגע לילד לדעת אם מרדכי הי' משנה

"כמופת הייתי לרבים"⁴² — דוגמא לכל העמים שמסביב כיצד צריכים להתנהג בחיי יום-יום.

יד. ויש בזה עוד נקודה וענין, שמדגישים יותר את היוקר והחשיבות בכך שכל אחד מישראל יתנהג באופן המתאים לשייכותו לעם ישראל, כפי שנמשך ממעמד הר סיני במשך כל הדורות ובכל המקומות, עד לימינו אלו ומקומנו זה:

יש יהודים שנמצאים במעמד ומצב שמצד סיבות שאינן תלויות בהם כלל — מצד התנאים ששוררים מסביבם — אינם יכולים לחגוג פורים בשמחה גדולה וברישי גלי.

ומובן — ללא צורך בביאור והסבר — שהכוונה היא בפרט לאלו שנמצאים "מאחורי מסך הברזל", שלעת-עתה אינם יכולים לרקוד ברחובות בשמחת פורים, וכדי לחגוג פורים עליהם לסגור את הדלתות והחלונות, כיון שלולי זאת, הרי זה קשור עם סכנה וכו' וכו', ככל הפרטים שלא כדאי לדבר אודותם ברבים.

אך יש יהודים שזכו והצליחם הקב"ה להמצא במעמד ומצב ומקום שביכלתם לחגוג פורים במלוא השמחה והחיות כפי שצוה הקב"ה בתורתו. ובכך⁴³: כאשר יהודים אלו, שנמצאים בחירות, חוגגים פורים כדבעי — הרי זה נותן תוספת כח, חיות ותוקף לאותם יהודים שחוגגים פורים מאחורי דלתות וחלונות סגורים... שיוכלו לעמוד ולהתגבר על כל הקשיים, ולהיות מוכנים לכך שבקרוב ממש יוציא הקב"ה אותם, אנשים נשים וטף, מן המיצר והשבי והרדיפות, בדרכי נועם, באופן טוב, שלא יזיק ח"ו לאף אחד, ומתוך שמחה,

כך, שבפורים הבא (לאחרי שיגאלו מקודם לכן) יוכלו גם הם לרקוד ולחגוג פורים כפי שצריך לחגוג אותו, ועד לאופן שלא זו בלבד שאין ליהודי להתירא מהעמים שמסביבו, אלא אדרבה: "נפל פחד היהודים עליהם"⁴⁴.

ובענין זה יכול לעזור כל אחד מאתנו — עי"ז שבהיותו כאן יהי' אצלו פורים (לא "למפרע", אלא) מאורע חי ביום זה, וישפיע על יהודי נוסף שגם אצלו יהי' כן, וביחד יעמידו את כל בני, בכל "שבע ועשרים ומאה מדינה", בתור עם שיחגוג פורים לשנה הבאה בארץ הקודש.

ועוד בימים שלפנ"ז, תיכף ומיד, יהי' הענין ד"מיסמך גאולה לגאולה"² — שנזכה לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויליכנו קוממיות לארצנו.

(20) אור"ח סתר"צ ס"ג.

(18) ג, יג.

(19) שם, יב. ועוד.

(44) אסתר ח, יז.

(42) תהלים עא, ז.

(43) ראה גם תר"מ ח"ס ע' 169. וש"נ.

במדינה זו או אחרת בכל השבע ועשרים ומאה מדינה; בכל מקום שהיתה לו שליטה, היתה הגזירה בתקפה. ועד"ז בנוגע ל"המני"ם" שהיו בדורות שלאח"ז, ועד ל"המ"ן" ימח שמו וזכרו שהי' בדורנו, שגם הוא לא עשה חילוקים בין בני", אלא גזר על כולם, ועד שאפילו אלו שחשבו שהם כבר התבוללו ונעשו חלק מהעם הגרמני, או שאר עמים כיו"ב, הזכיר להם הגוי שהם יהודים, ע"י גזירה רח"ל³¹ —

שכן, כשקוראים ולומדים את המגילה וחוזרים וחיים אותה, לא זקוקים לכך ש"הקב"ה מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב³², אלא די בכך שהי' המן שהכריז שלמרות עובדת היותו "מפוזר ומפורד בין העמים" הרי זה "עם אחד"; היכן שנמצאים יהודים, הן במקום, באיזו מדינה שתהי', והן בזמן, באיזה דור שיהי', אם בדורנו זה או עשרות דורות לפני"ז או בדורות שלאח"ז — הרי הם "עם אחד" שמצטיין בכך ש"דתיים שונות מכל עם".

יג. וכאשר מתנהגים כך, אזי מתבטלים כל הגזירות, ואדרבה: "ונהפוך הוא"³⁶, ועד ש"שמעם הולך בכל המדינות"³³, שבכל מקום מגעת הידיעה שכל אחד מישראל קשור עם "מרדכי היהודי"³⁴, כפירוש הגמרא³⁵ "שכל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי", היינו, שכל דבר שהוא זר ליהדות [כולל גם ענין שנקרא בשם "עבודה", אלא זוהי "עבודה זרה לר"ם³⁶, "זרה" לרוחניות ולנשמה שלו, ובמילא "זרה" גם לגוף שלו], הרי הוא כופר בו ושולל אותו; וכך נקרא כל אחד מישראל בכל מקום שנמצא — "איש יהודי"³⁷, "כי הגידו לו את עם מרדכי"³⁸, היינו, שאומרים לגויים, שידעו, שכל אחד מישראל, בפנימיותו ולאמיתתו, מתנהג כמו מרדכי, ש"לא יכרע ולא ישתחוה"³⁹; הוא לא משתחוה ל"אל זר", ולדברים שהם זרים ליהדות.

וענין זה נותן את הכח והחיות להשאר ולעמוד בתוקף, ובלשון הכתוב⁴⁰: "אתם נצבים היום כולכם", כדאיתא במדרש⁴¹ שאע"פ שאומות העולם מתמוטטין הנה "אתם נצבים (קיימים) היום", כאור היום.

וכאמור לעיל, שכל זה נעשה באופן ש"לא יסופו מזרעם", שנמשך אצל בנים ובני בנים, לעם יהודי בריא ושמה, ועם שנעשה בבחינת

31) ראה גם שיחת פורים תש"כ סי"ג
ואילך (ת"מ ח"ז ע' 429 ואילך).
32) סנהדרין צו, ב.
33) ע"פ אסתר שם, ד.
34) שם ב, יג. ועוד.
35) מגילה יג, רע"א.
36) ב"ב ק, א.
37) שם ב, ה.
38) שם ג, ו.
39) שם, ב.
40) ר"פ נצבים.
41) ראה תנחומא ר"פ נצבים. וראה גם סה"ש קי"ח הש"ת ע' 176.

למלך אחשורוש, ואם אחשורוש מלך על מאה ועשרים ושבע מדינות — הרי זה ענין ששייך להקב"ה:

הקב"ה ברא את האדם, והוא יודע כיצד צריך אדם, ובפרט יהודי, להתחנך בתור ילד (טף), באופן שיגדל להיות אדם בריא בכלל, ויהודי בריא בפרט, הן בנשמתו והן בגופו; יותר טוב ממה שיודע בורא האדם — בודאי לא יכול לידע מישהו אחר!

וכיון שהקב"ה, בורא האדם ומנהיגו, צוה לספר לילד את כל סיפור המגילה — הרי זה בודאי דבר הדרוש.

לכאורה יכולים לומר, שאין צורך לבלבל את הילד עם סיפור המגילה כולה, אלא מספיק לומר לו שישנו ענין של שמחה וצריך לשמוח. אבל אין האמת כן. אם הוא ילד יהודי, בודאי יוכל להבין ולקלוט את כל סיפור המגילה מההתחלה עד הסוף.

ולא כמו אותם הורים שטועים לחשוב שזהו יותר מדי ענין של "נס" שהילד יוכל לקבל זאת — שהרי אדרבה: האמונה של ילד היא הרבה יותר טהורה והרבה יותר בפשטות וללא קושיות! הלוא יתנו לו ההורים את כל הענינים בשלימותם — לא באופן מהול במים²¹ ("פארוואסערט"), ולא מעורב בענינים צדדיים שמסלפים את האמת, או שעושים ממנו חצי אמת, ובודאי יתקבלו הדברים במלוא החיות ובמלוא הפשטות, ויהיו חלק מחייו.

ט. וכמו"כ אין חילוק בזה ממקום למקום, שמישהו יאמר, שרק כשגרים בעיר גדולה שיש בה ריבוי יהודים, וריבוי בתי-כנסיות ובתי-מדרשות וישיבות, הרי זה מקום מתאים לחגוג פורים בכל ה"שטורעם"; אלא זהו ענין ששייך "בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר".

כל מקום שבו נמצא יהודי — אין זה באופן שתעה והגיע לשם; מצד שכלו יכול לחשוב שתעה ולא התכוין לכך, אבל מצד הקב"ה הרי זה באופן ש"מה' מצעדי גבר כוננו"²², היינו, שהקב"ה מנהיג כל אדם, וכל יהודי בפרט, ומעמיד אותו במקום המתאים לו,

ובחיותו שם, אומר לו הקב"ה לחגוג שם את ימי הפורים באופן המבואר בשו"ע, יחד עם אשתו ובני ביתו, כולל גם הטף, ואפילו הקטנים ביותר.

21) ע"פ ישעי' א, כב (ובפרש"י).
22) תהלים לז, כג. וראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תקסא (נעתק ב"היום יום" אלול). ועוד.
יד חשון). ח"ה ע' קג (נעתק ב"היום יום" י תמוז). ח"ו ע' תז (נעתק ב"היום יום" ג אלול). ועוד.

י. ואז ישנה ההבטחה ש"זכרם לא יסוף מזרעם"⁵:

ראו בפועל, שאלו שהלכו עם תחבולות בני אדם, והחליטו שאין להכריח את הילדים לילך בדרך אחת, אלא יש להניח להם לגדול באופן פראי, ולא אחרי כן, כשהילד יגיע לגיל י"ז-י"ח או כ' שנה, אזי יבחר לעצמו את דרכו, אם רצונו לילך בדרך התורה והמצוה או להיפך ח"ו — הנה לא זו בלבד שהילדים נאבדו רח"ל ליהדות, אלא הם נאבדו גם להוריהם, לאלו שרצו לחנכם בתחבולות בני אדם, ולא כפי שצוה הקב"ה לחנך ילדים.

ודוקא כשמחנכים את הילדים כפי שצוה הקב"ה, אזי "זכרם לא יסוף מזרעם" — שהילד ירגיש שהוא "זרע"; יש לו הורים, ויש לו קשר לאביו ואמו, לסבא ולסבתא, וכך חי' ומתנהלת משפחה מאוחדת — "משפחה ומשפחה" — לא באופן שמפולגים בעולמות שונים ואף אחד לא רוצה עסק עם השני, אלא מתוך אחדות, ורגש של נחת זמ"ז, וביחד מנהלים חיים של אורה ושמחה וששון (כולל גם לשמח גם מסביבם) ויקר — לכבד זה את זה, כי, כשהאב והאם הולכים בדרך של הסבא והסבתא, ראויים הם לברכתו של הקב"ה שהבן והנכד יהיו יחד עמהם בתור משפחה אחת.

וכך מעמידים מיחידים — משפחות, וממשפחות שלמות ובריאות — מעמידים עם יהודי שלם ובריא, שאין לו להתיירא כלל מכל העמים שנמצאים ב"שבע ועשרים ומאה מדינה", להיותו "עם אחד" שקשור עם "ה' אחד"²³ ו"תורה אחת"²⁴, באופן ש"דתיים שונות מכל עם".

וכשמתנהגים כך בחיי היום-יום, זוכים לימים מאירים ושמחים ומכובדים, ובאופן כזה נעשית גם כל השנה בשלימותה.

וכאמור לעיל — סומכים "גאולה לגאולה", שנגאלים מכל העניינים המבלבלים, הן העניינים שאינם טובים לאדם מבפנים, והן העניינים המבלבלים שמחוץ לד' אמות שלו, וזוכים למנוחת הנפש ומנוחת הגוף כדי ללמוד תורה ולקיים מצוות ולקיים אורח חיים יהודי, ובקרוב ממש — לקבל פני משיח צדקנו.

* * *

יא. ישנו עוד ענין שהמגילה מלמדת:

אע"פ שנמצאים במעמד ומצב ד"מפוזר ומפורד בין העמים", בכל "שבע ועשרים ומאה מדינה", "מסוף העולם ועד סופו" (כלשון הגמרא²⁵), בכל כדור הארץ — הנה כשפוגשים יהודי בכל מקום שהוא,

מכירים שהוא שייך ל"עם אחד" ש"דתיים שונות מכל עם", וקשור ומתנהג ומרגיש כמו חבריו שנמצא במדינה אחרת, ועד לכל שבע ועשרים ומאה מדינה שבכל העולם כולו.

דברים אלו שאמר המן הרשע, אינם "לשון הרע" שהוא היפך האמת — שהרי כשאסתר המלכה טענה לאחשוורוש שצריך לבטל את הגזירה, לא אמרה שאין אמת בדבריו של המן ש"ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים". . . ודתיים שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים"; אילו הי' זה היפך האמת, היתה אסתר צריכה לטעון מיד שנגזרה גזירה על יסוד טענות שאינם אמיתיות! ומזה גופא מוכח שאכן זהו המעמד והמצב האמיתי²⁶.

וענין זה מלמדנו, שכל יהודי, היכן שישגלה, ובאיזו מדינה שבה יחי', ואיך שיהי' נראה בחיצוניותו — הנה באמת שייך הוא לאותו "עם אחד" שאליו שייכים כל בני"י שנמצאים בכל שבע ועשרים ומאה מדינה שבכל העולם כולו, ויתירה מזה: הוא שייך לאותו העם היהודי שהי' בדור שעבר, לפני שתי דורות, ולפני עשרות דורות, עד לאותם יהודי שעמדו בהר סיני וקיבלו את התורה.

והרי הענין של קבלת התורה שייך לפורים — כדאיתא בגמרא²⁷: "הדור קבלוה בימי אחשוורוש, דכתיב²⁸ קיימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר", והיינו, שבימי הפורים נעשה אישור וחיוזוק בענין שבני"י "החלו לעשות"²⁹ בשעה שנעשו לעם — במעמד הר סיני.

כלומר: כל בני"י, אנשים נשים וטף, בכל מקום שנמצאים כיום, בכל מקום ובכל מעמד ומצב — הנה אפילו גויים יודעים שבני"י שייכים לעם שהוא חי באופן נצחי, החל ממעמד הר סיני עד לימינו אלו, ועד לביאת משיח, וגם לאחר כן; ואין זה ענין שניתן לבעלותו של כל אחד, באופן שמתחיל ממנו או מסתיים ח"ו בו — שהרי הוא חוליא שנמצאת באמצע שרשרת זהה שנמשכת ממעמד הר סיני עד לימינו אלו, ולא אחרי כן עד אין סוף, ובה נכלל כל אחד מישראל וכל בני"י אנשים נשים וטף, שמהם מורכבת שרשרת הזהב.

יב. ומוכן מאליו, שלא אחרי שהמגילה מספרת זאת, הרי בודאי שבני"י, שהם "עם חכם ונבון"³⁰, אינם זקוקים ח"ו לכך שגוי יזכיר להם שהם יהודים, ובודאי לא ע"י ענין של גזירה רח"ל,

— וכפי שרואים שבגזירת המן לא הי' חילוק בין יהודי שחי

(26) ראה גם שיחת פורים תשכ"ט סל"ז
 (28) אסתר ט, כז.
 (29) שם, כג.
 (30) ואתחנן ד, ו.
 (27) שבת פח, א.
 (25) מגילה יא, א.
 (23) ואתחנן ו, ד. ועוד.
 (24) בא יב, מט. ועוד.